

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
Министър на образованието и науката

ЗА П О В Е Д

№ РД 09 – 280/28.01.2021 г.

На основание чл. 36, ал. 2 от Закона за професионалното образование и обучение, във връзка с чл. 2, ал. 1 и 2 от Наредба № 1 от 19.02.2020 г. за организацията и провеждането на изпитите за придобиване на професионална квалификация, при спазване изискванията на чл. 66, ал. 1 и 2 от Административнопроцесуалния кодекс

У Т В Ъ Р Ж Д А В А М

Национална изпитна програма за провеждане на държавен изпит за придобиване на втора степен на професионална квалификация за специалност код **2150301** „Бижутерия“ от професия код **215030** „Бижутер“ от професионално направление код **215** „Приложни изкуства и занаяти“.

X

КРАСИМИР ВЪЛЧЕВ
Министър на образованието и науката

МИНИСТЕРСТВО НА ОБРАЗОВАНИЕТО И НАУКАТА

НАЦИОНАЛНА ИЗПИТНА ПРОГРАМА

ЗА ПРОВЕЖДАНЕ НА

ДЪРЖАВЕН ИЗПИТ ЗА ПРИДОБИВАНЕ

НА ВТОРА СТЕПЕН НА ПРОФЕСИОНАЛНА КВАЛИФИКАЦИЯ

	Код по СППОО	Наименование
Професионално направление	215	„ПРИЛОЖНИ ИЗКУСТВА И ЗАНАЯТИ“
Професия	215030	„БИЖУТЕР“
Специалност	2150301	„БИЖУТЕРИЯ“

Утвърдена със Заповед № РД 09 - 280/28.01.2021 г.

София, 2021 г.

I. ЦЕЛ НА ИЗПИТНАТА ПРОГРАМА

Националната изпитна програма е предназначена за провеждане на държавния изпит за придобиване на **втора** степен на професионална квалификация по специалност код **2150301 „Бижутерия“**, професия код **215030 „Бижутер“** от Списъка на професиите за професионално образование и обучение по чл. 6 от Закона за професионалното образование и обучение.

Целта на настоящата изпитна програма е да определи единни критерии за оценка на професионалните компетентности на обучаваните, изискващи се за придобиване на втора степен по изучаваната професия **„Бижутер“**, специалност **„Бижутерия“**.

Националната изпитна програма е разработена във връзка с чл. 36 от Закона за професионалното образование и обучение (ЗПОО) и чл. 2, ал. 1 и 2 от Наредба № 1 от 19.02.2020 г. за организацията и провеждането на изпитите за придобиване на професионална квалификация.

II. ОБЯСНИТЕЛНИ БЕЛЕЖКИ

Националната изпитна програма включва:

- за частта по теория на професията – осемнадесет изпитни теми с кратко описание на учебното съдържание по всяка тема и указание за разработване на писмен тест по всяка изпитна тема;
- за частта по практика на професията - указание за съдържанието на индивидуалните задания;
- критериите за оценяване на резултатите от обучението;
- система за оценяване;
- препоръчителна литература.
- Приложения:
 - а. Примерен изпитен билет;
 - б. Примерно индивидуално задание;
 - в. Примерно указание за разработване на писмен тест.

Държавният изпит – част по теория на професията, се провежда като писмен изпит по една и съща изпитна тема за учениците и/или за обучаваните за дадено училище или обучаваща институция.

Училището/обучаващата институция въз основа на писмено заявено желание на обучаемите по чл. 3, ал. 11 от Наредба № 1 от 19.02.2020 г. за организацията и провеждането на изпитите за придобиване на професионална квалификация може да

организира провеждането на държавния изпит – част по теория на професията като писмен тест.

С изпитната тема или изпитния тест се проверява задължителното за усвояване и контрол учебно съдържание на равнища „Знание“, „Разбиране“ и „Приложение“, като броят и равнището на всяка задача се определят към критериите за оценка за всяка изпитна тема.

При избран от училището/обучаващата институция вариант на провеждане на изпита с писмен тест въз основа на критериите за оценка към всяка изпитна тема се съставят тестовите задачи.

Всяка тестова задача задължително съдържа глагол (при възможност започва с глагол), изразяващ действието, което трябва да извърши обучаваният, и показващ равнището по таксономията на Блум, еталона на верния отговор и ключ за оценяване - пълния отговор за който се получават максимален брой точки съобразно равнището на задачата, определени в таблицата за критериите за оценка на всяка изпитна тема.

Към всеки тест се разработва:

1. Указание за работа, която включва:

- целта на теста - какви знания и умения се оценяват с него;
- представяне и описание на теста - брой задачи, типология (задачи със свободен отговор; задачи за допълване/съотнасяне; задачи с избран отговор) и начин на работа с тях;
- продължителност на работа с теста;
- начин на оценяване на резултатите от теста.

2. Методически указания за комисията по оценяване

Всеки член на комисията по оценяване получава тестовите задачи, еталона на верния отговор и ключ за оценяване.

За оценката на писмена работа по изпитна тема комисията по оценяване на изпита – част по теория на професията, назначена със заповед на директора на училището/ръководителя на обучаващата институция, определя за всеки критерий конкретни показатели, чрез които да се диференцира определеният брой присъдени точки.

За оценката на писмения тест комисията използва еталона на верния отговор и ключ за оценяване.

Чрез държавния изпит – част по практика на професията и специалността, се проверяват и оценяват професионалните умения и компетентности на обучаваните, отговарящи на **втора** степен на професионална квалификация. Изпитът се провежда по индивидуални задания и критерии за оценяване, изготвени от комисията за провеждане и

оценяване на изпита - част по практика на професията. Броят на изготвените задания трябва да бъде поне с един повече от броя на явяващите се в деня на изпита.

III. ИЗПИТНИ ТЕМИ

Изпитна тема № 1: Изработване на гладък пръстен чрез пластична деформация без камък

План–тезис: Свойства на златните сплави. Етапи на работа чрез пластична деформация. Довършителни операции – шлифване и полиране. Видове кабошони. Свойства на минерала яспис. Здравословни и безопасни условия на труд при изработване на гладък пръстен.

<i>№</i>	<i>Критерии за оценяване на изпитна тема № 1</i>	<i>Максимален брой точки</i>
1.	Описва свойствата на златните сплави.	20
2.	Анализира етапите на работа чрез пластична деформация.	20
3.	Описва довършителните операции шлифване и полиране.	20
4.	Описва видовете кабошони.	20
5.	Описва свойствата на минерала яспис.	15
6.	Описва изискванията за здравословни и безопасни условия на труд при изработване на гладък пръстен.	5
Общ брой точки:		100

Изпитна тема № 2: Изработване на пръстен по метода на пластичната деформация и декориране с фасетиран камък

План–тезис: Свойства на сребърните сплави Изработване на крапанова каса. Монтиране на фасетиран камък. Стъпаловидна фасета. Свойства на минерала смарагд. Здравословни и безопасни условия на труд при изработване на пръстен по метода на пластичната деформация и декориране с фасетиран камък.

<i>№</i>	<i>Критерии за оценяване на изпитна тема № 2</i>	<i>Максимален брой точки</i>
1.	Описва свойствата на сребърните сплави.	20
2.	Обяснява начина на изработване на крапанова каса.	20
3.	Обяснява монтирането на фасетиран камък.	20
4.	Обяснява същността на стъпаловидната фасета.	20
5.	Описва свойствата на минерала смарагд.	15
6.	Описва изискванията за здравословни и безопасни условия на труд при изработване на пръстен по метода на пластичната деформация и декориране с фасетиран камък.	5
Общ брой точки:		100

Изпитна тема № 3: Изработване на обици с ажурна техника

План – тезис: Същност на ажурната техника. Етапи на изработване на изделия с ажурна техника. Изработване на ключалки тип „патент“. Фасетиране на бижутерийни камъни. Свойства на минерала рубин. Здравословни и безопасни условия на труд при изработване на обици с ажурна техника.

<i>№</i>	<i>Критерии за оценяване на изпитна тема № 3</i>	<i>Максимален брой точки</i>
1.	Познава същността на ажурната техника.	20
2.	Описва етапите на изработване на изделия с ажурна техника.	20
3.	Обяснява изработването на ключалки тип „патент“.	20
4.	Описва фасетирането на бижутерийни камъни.	20
5.	Описва свойствата на минерала рубин.	15
6.	Описва изискванията за здравословни и безопасни условия на труд при изработване на обици с ажурна техника.	5
Общ брой точки:		100

Изпитна тема № 4: Изработване на обици по метода на пластичната деформация

План – тезис: Свойства на платината и нейните сплави. Изработване на крапанова каса и монтиране на фасетиран камък. Изработване на ключалки тип „патент“. Брилянтна фасета. Свойства на минерала диамант. Здравословни и безопасни условия на труд при изработване на обици по метода на пластичната деформация.

	<i>Критерии за оценяване на изпитна тема № 4</i>	<i>Максимален брой точки</i>
1.	Описва свойствата на платината и платинените сплави.	20
2.	Обяснява изработването на крапанова каса и монтирането на фасетирани камъни.	20
3.	Обяснява изработването на ключалки тип „патент“.	20
4.	Описва същността на брилянтната фасета.	20
5.	Описва свойствата на минерала диамант.	15
6.	Описва изискванията за здравословни и безопасни условия на труд при изработване на обици по метода на пластичната деформация.	5
Общ брой точки:		100

Изпитна тема № 5: Изработване на гривна чрез ажурна техника и декорирана с кабошонирани ахат

План – тезис: Получаване на заготовки чрез пластична деформация. Получаване на тел чрез пластична деформация. Същност на ажурната техника. Минерали, подлагани на кабошонирани. Свойства на минерала ахат. Здравословни и безопасни условия на труд при получаване на заготовки и тел чрез пластична деформация.

<i>№</i>	<i>Критерии за оценяване на изпитна тема № 5</i>	<i>Максимален брой точки</i>
1.	Обяснява получаването на заготовки по метода на пластичната деформация.	20
2.	Обяснява получаването на тел по метода на пластична деформация.	20
3.	Обяснява спецификата на ажурната техника.	20
4.	Описва минерали, подлагани на кабошониране.	20
5.	Описва свойствата на минерала ахат.	15
6.	Описва изискванията за здравословни и безопасни условия на труд при получаване на заготовки и тел чрез пластична деформация.	5
Общ брой точки:		100

Изпитна тема № 6: Изработване на брошка по метода на пластичната деформация и декорирана с камък от кабошониран родонит

План – тезис: Свойства на златото. Изработване на закопчалка. Технология на изработване на кабошон. Монтиране на камък. Свойства на минерала родонит. Здравословни и безопасни условия на труд при изработване на брошка по метода на пластичната деформация и декорирана с камък.

<i>№</i>	<i>Критерии за оценяване на изпитна тема № 6</i>	<i>Максимален брой точки</i>
1.	Описва свойствата на златото.	20
2.	Описва етапите при изработване на закопчалка на брошка.	20
3.	Обяснява технологията на изработване на кабошон.	20
4.	Описва монтирането на камък.	20
5.	Описва свойствата на минерала родонит.	15
6.	Описва изискванията за здравословни и безопасни условия на труд при изработване на брошка по метода на пластичната деформация и декорирана с камък.	5
Общ брой точки:		100

Изпитна тема № 7: Изработване на синджир с различни видове халки

План–тезис: Свойства на среброто. Видове халки за синджир. Особености при изработването на халки за синджир. Избор на материал за фасетиране. Свойства на минерала корунд. Здравословни и безопасни условия на труд при изработване на синджир с различни видове халки.

	<i>Критерии за оценяване на изпитна тема № 7</i>	<i>Максимален брой точки</i>
1.	Описва свойствата на среброто.	20
2.	Познава видовете халки за синджир.	20
3.	Обяснява особеностите при изработване на халки за синджир.	20
4.	Познава основните изисквания при избор на материал за фасетиране.	20
5.	Описва свойствата на минерала корунд.	15

6.	Описва изискванията за здравословни и безопасни условия на труд при изработване на синджир с различни видове халки.	5
Общ брой точки:		100

Изпитна тема № 8: Шлифване на еластична основа като последен етап от обработката на минералите

План–тезис: Шлифване на еластична основа – същност. Видове шлифване на еластична основа. Предимства на мокрото шлифване. Абразивни материали за шлифване на еластична основа. Наковаване на камъни. Здравословни и безопасни условия на труд при шлифване на еластична основа.

<i>№</i>	<i>Критерии за оценяване на изпитна тема № 8</i>	<i>Максимален брой точки</i>
1.	Описва същността на операцията шлифване на еластична основа.	20
2.	Описва видовете шлифване на еластична основа.	20
3.	Анализира предимствата на мокрото шлифване.	20
4.	Описва абразивните материали.	20
5.	Обяснява операцията наковаване на камъни.	15
6.	Описва изискванията за здравословни и безопасни условия на труд при шлифване на еластична основа.	5
Общ брой точки:		100

Изпитна тема № 9: Обработване на „звездни камъни“ и камъни с ефект „котешко око“

План–тезис: Обработка на „звездни камъни“. Обработка на камъни с ефект „котешко око“. Специфика при ориентацията на камъни с оптичен ефект. Инструменти за наковаване на камъни. Методи за наковаване на камъни. Здравословни и безопасни условия на труд при обработване на „звездни камъни“ и камъни с ефект „котешко око“.

<i>№</i>	<i>Критерии за оценяване на изпитна тема № 9</i>	<i>Максимален брой точки</i>
1.	Обяснява обработката на „звездни камъни“.	20
2.	Обяснява обработката на камъни с ефект „котешко око“.	20
3.	Анализира спецификата при ориентацията на камъни с оптичен ефект.	20
4.	Познава инструментите за наковаване на камъни.	20
5.	Познава методите за наковаване на камъни.	15
6.	Описва изискванията за здравословни и безопасни условия на труд при обработване на „звездни камъни“ и камъни с ефект „котешко око“.	5
Общ брой точки:		100

Изпитна тема № 10: Ремонт и префасетиране на обработени минерали

План–тезис: Фасетиране на големи минерали. Фасетиране на малки минерали. Фасетиране на крехки минерали. Ремонт и префасетиране на обработени минерали. Триизмерно изобразяване на бижутерийни изделия. Здравословни и безопасни условия на труд при ремонт и префасетиране на обработени минерали.

№	Критерии за оценяване на изпитна тема № 10	Максимален брой точки
1.	Описва фасетирането на големи минерали.	20
2.	Описва фасетирането на малки минерали.	20
3.	Описва фасетирането на крехки минерали.	20
4.	Обяснява ремонта и префасетирането на минералите.	20
5.	Умее триизмерно да изобразява бижутерийно изделие.	15
6.	Описва изискванията за здравословни и безопасни условия на труд при ремонт и префасетиране на обработени минерали.	5
	Общ брой точки:	100

Изпитна тема № 11: Дизайн на бижутерия комплект (пръстен, гривна, колие, обици)

План–тезис: Основни правила при изработване на бижутерия комплект. Специфика при отделните компоненти на бижутерия комплект. Необходими материали за изработване на бижутерия комплект. Свойства на органични материали (седеф и кехлибар). Обработка на органични материали (седеф и кехлибар). Здравословни и безопасни условия на труд при изработване на бижутерия комплект.

№	Критерии за оценяване на изпитна тема № 11	Максимален брой точки
1.	Обяснява същността на изработване на бижутерия комплект.	20
2.	Анализира спецификата при отделните компоненти на бижутерия комплект.	20
3.	Описва необходимите материали за изработване на бижутерия комплект.	20
4.	Описва свойствата на органичните материали седеф и кехлибар.	20
5.	Обяснява обработката на органичните материали седеф и кехлибар.	15
6.	Описва изискванията за здравословни и безопасни условия на труд при изработване на бижутерия комплект.	5
	Общ брой точки:	100

Изпитна тема № 12: Обработване на скъпоценни камъни

План–тезис: Цел на обработването на скъпоценни камъни. Същност на обработването на скъпоценни камъни. Основни форми на фасетиране. Приложимост на обработените скъпоценни

камъни. Видове каси за обработени скъпоценни камъни. Здравословни и безопасни условия на труд при обработване на скъпоценни камъни.

<i>№</i>	<i>Критерии за оценяване на изпитна тема № 12</i>	<i>Максимален брой точки</i>
1.	Описва целта на обработване на скъпоценни камъни.	20
2.	Описва същността на обработване на скъпоценни камъни.	20
3.	Знае основните форми на фасетиране.	20
4.	Описва използването на обработени скъпоценни камъни.	20
5.	Познава видовете каси.	15
6.	Описва изискванията за здравословни и безопасни условия на труд при обработване на скъпоценни камъни.	5
Общ брой точки:		100

Изпитна тема № 13: Обработка на различни видове минерали

План–тезис: Обработка на родонит. Обработка на лазурит. Обработка на опал. Обработка на берил и кварц. Обработка на топаз и турмалин. Здравословни и безопасни условия на труд при обработване на различни видове минерали.

<i>№</i>	<i>Критерии за оценяване на изпитна тема № 13</i>	<i>Максимален брой точки</i>
1.	Обяснява обработката на родонит.	20
2.	Обяснява обработката на лазурит.	20
3.	Обяснява обработката на опал.	20
4.	Обяснява обработката на берил и кварц.	20
5.	Обяснява обработката на топаз и турмалин.	15
6.	Описва изискванията за здравословни и безопасни условия на труд при обработване на различни видове минерали.	5
Общ брой точки:		100

Изпитна тема № 14: Гравирание върху благородни метали

План – тезис: Свойства на среброто, златото, платината и техните сплави. Инструменти за гравирание. Специфика на гравирането върху благородни метали. Технологична последователност при гравирание. Съвременна тенденция при брилянтна фасета. Здравословни и безопасни условия на труд при гравирание върху благородни метали.

<i>№</i>	<i>Критерии за оценяване на изпитна тема № 14</i>	<i>Максимален брой точки</i>
1.	Описва свойствата на среброто, златото, платината и сплавите им.	20
2.	Обяснява как се използват инструментите за гравирание.	20
3.	Познава спецификата на гравирание върху благородни метали.	20
4.	Обяснява технологичната последователност при гравирание.	20
5.	Описва съвременната тенденция при брилянтна фасета.	15

6.	Описва изискванията за здравословни и безопасни условия на труд при гравирание върху благородни метали.	5
Общ брой точки:		100

Изпитна тема № 15: Изработване на гривна по метода на пластичната деформация, декорирана с кабошонирани ахати

План–тезис: Видове благородни метали. Получаване на заготовки по метода на пластичната деформация. Специфика при изработване на гривна с камък. Изработване на глуха каса. Твърдост на скъпоценните камъни. Здравословни и безопасни условия на труд при изработване на гривна по метода на пластичната деформация.

<i>№</i>	<i>Критерии за оценяване на изпитна тема № 15</i>	<i>Максимален брой точки</i>
1.	Описва видовете благородни метали.	20
2.	Обяснява получаването на заготовки по метода на пластичната деформация.	20
3.	Обяснява спецификата при изработване на гривна с камък.	20
4.	Описва изработването на глуха каса.	20
5.	Познава видовете твърдост на скъпоценните камъни и значението им при обработка.	15
6.	Описва изискванията за здравословни и безопасни условия на труд при изработване на гривна по метода на пластичната деформация.	5
Общ брой точки:		100

Изпитна тема № 16: Изработване на синджир тип „кралска плетка“ по метода на пластичната деформация

План–тезис: Свойства на благородните метали. Видове синджери. Видове машини за изработване на синджери. Устройство на машините за изработване на синджери. Основна задача при фасетирането и избор на вида на обработка. Здравословни и безопасни условия на труд при изработване на синджир тип „кралска плетка“.

<i>№</i>	<i>Критерии за оценяване на изпитна тема № 16</i>	<i>Максимален брой точки</i>
1.	Описва свойствата на благородните метали.	20
2.	Описва видовете синджери.	20
3.	Знае видовете машини за изработване на синджери.	20
4.	Обяснява устройството на машините за изработване на синджери.	20
5.	Знае основната задача при фасетирането и как се избира вида на обработка.	15
6.	Описва изискванията за здравословни и безопасни условия на труд при изработване на синджир тип „кралска плетка“.	5
Общ брой точки:		100

Изпитна тема № 17: Изработване на пръстен от пластина с кабошон

План–тезис: Леене на благородни метали. Рафиниране на благородни метали. Специфика при работа с пластина. Свойства на минерала топаз. Специфика при изработване на кабошон. Здравословни и безопасни условия на труд при изработване на пръстен от пластина с кабошон.

<i>№</i>	<i>Критерии за оценяване на изпитна тема № 17</i>	<i>Максимален брой точки</i>
1.	Познава леенето на благородни метали.	20
2.	Обяснява рафинирането на благородни метали.	20
3.	Обяснява спецификата при работа с пластина.	20
4.	Знае свойствата на минерала топаз.	20
5.	Познава спецификата при изработване на кабошон.	15
6.	Описва изискванията за здравословни и безопасни условия на труд при изработване на пръстен от пластина с кабошон.	5
	Общ брой точки:	100

Изпитна тема № 18: Изработване на мозайка и на мъниста

План–тезис: Материали за мозайка. Видове мозайки. Избор на материал за изработване на мъниста. Видове мъниста. Начини на употреба на мънистата. Здравословни и безопасни условия на труд при изработване на мозайки и мъниста.

<i>№</i>	<i>Критерии за оценяване на изпитна тема № 18</i>	<i>Максимален брой точки</i>
1.	Знае материалите за изработване на мозайка.	20
2.	Описва видовете мозайки.	20
3.	Обяснява избирането на материал за изработване на мъниста.	20
4.	Знае видовете мъниста.	20
5.	Обяснява употребата на мънистата.	15
6.	Описва изискванията за здравословни и безопасни условия на труд при изработване на мозайки и мъниста.	5
	Общ брой точки:	100

IV. УКАЗАНИЯ ЗА СЪДЪРЖАНИЕТО НА ИНДИВИДУАЛНИТЕ ЗАДАНИЯ

Индивидуалното задание съдържа пълното наименование на училището/обучаващата институция, празни редове за попълване трите имена на обучавания, квалификационната форма, началната дата и началния час на изпита, крайния срок на изпита – дата и час, темата на индивидуалното практическо задание и изискванията към крайния резултат от изпълнението на заданието. По решение на комисията могат да се дадат допълнителни указания, които да подпомогнат обучавания при изпълнение на индивидуалното практическо задание.

Индивидуалните задания се изготвят от комисията за провеждане и оценяване на изпита част по практика на професията и специалността в училището/обучаващата институция. Всеки обучаван изтегля индивидуалното си задание, в което веднага саморъчно написва трите си имена.

Примерно индивидуално практическо задание № 1:

Тема на практическото задание: Изработване на пръстен чрез пластична деформация

1. Указания (инструкции/изисквания) за изпълнение на индивидуалното задание:

2.1. Да се спазват инструкциите относно последователността на операциите за изработване на детайла:

- Изчертаване скица на пръстена.
- Изрязване на елементите на пръстена.
- Изковаване на горната част на пръстена.
- Запояване на отделните елементи на пръстена.
- Пилене, шлифоване, полиране.

2. Критерии за оценяване

За всяко индивидуално задание комисията по провеждане и оценяване на изпита по практика на професията и специалността, назначена със заповед на директора на училището/ръководителя на обучаващата институция, разработва показатели по критериите, определени в таблицата. Посочва се максималният брой точки, които се поставят при пълно, вярно и точно изпълнение на показателя.

Пример:

<i>Критерии и показатели за оценяване</i>	<i>Максимален брой точки</i>	<i>Те-жест</i>
1. Спазване на правилата за здравословни и безопасни условия на труд и опазване на околната среда		да/не
<i>1.1. Избира и използва правилно лични предпазни средства</i> <i>1.2. Правилно и по безопасен начин използва предметите и средствата на труда</i> <i>1.3. Разпознава опасни ситуации, които биха могли да възникнат в процеса на работа, дефинира и спазва предписания за своевременна реакция</i>		

<i>Забележка: Критерий 1 няма количествено изражение, а качествено. Ако обучаваният по време на изпита създава опасна ситуация, застрашаваща собствения му живот или живота на други лица, изпитът се прекратява и на обучавания се поставя оценка слаб (2).</i>		
2. Ефективна организация на работното място		5
2.1. Подреденост на инструменти, пособия и материали, осигуряваща удобство и точно спазване на технологията	2	
2.2. Целесъобразна употреба на материалите	2	
2.3. Работа с равномерен темп за определено време	1	
3. Спазване изискванията на правилниците, наредбите и предписанията		5
3.1. Обяснява работата си при спазване на йерархична подчиненост от други лица	3	
3.2. Спазва изискванията на правилниците, наредбите и предписанията, свързани с изпитното задание (материали, инструменти, лични предпазни средства)	2	
4. Правилен подбор на детайли, материали и инструменти съобразно конкретното задание		20
4.1. Преценява типа и вида на необходимите материали, детайли и инструменти според изпитното задание	10	
4.2. Правилно подбира количеството и качеството на необходимите материали, детайли и инструменти	10	
5. Спазване на технологичната последователност на операциите според практическото изпитно задание		20
5.1. Самостоятелно определя технологичната последователност на операциите	10	
5.2. Спазва технологичната последователност на операциите в процеса на работа	10	
6. Качество на изпълнението на индивидуалното практическо задание		50
6.1. Всяка завършена операция съответства на изискванията на съответната технология	20	
6.2. Крайното изделие съответства на зададените технически параметри	20	
6.3. Изпълнява задачата в поставения срок	10	
Общ брой точки:	100	

V. СИСТЕМА ЗА ОЦЕНЯВАНЕ

Оценяването на резултатите от държавния изпит за придобиване на втора степен на професионална квалификация по специалността код **2150301** „Бижутерия“, професия код **215030** „Бижутер“ е в точки, както следва:

- част по теория на професията - максимално 100 точки;
- част по практика на професията - максимално 100 точки.

Всяка част от държавния изпит е успешно положена при постигане на петдесет на сто от максималния брой точки.

Формирането на окончателната оценка от изпита е в съотношение - 40 процента частта по теория на професията и 60 процента частта по практика на професията от общия брой точки.

Окончателната оценка в брой точки се формира след успешното полагане на всяка част от изпита и се изчислява, както следва:

Окончателната оценка в брой точки е равна на $0,4$ x получения брой точки от частта по теория на професията + $0,6$ x получения брой точки от частта по практика на професията.

Окончателната оценка от брой точки се превръща в цифрова оценка с точност до $0,01$ по формулата:

Цифрова оценка = окончателната оценка в брой точки x 0,06.

Окончателната оценката от държавния изпит за придобиване на квалификация по професията е с количествен и качествен показател, с точност до $0,01$ и се определя, както следва:

- а) за количествен показател от $2,00$ до $2,99$ се определя качествен показател слаб;
- б) за количествен показател от $3,00$ до $3,49$ се определя качествен показател среден;
- в) за количествен показател от $3,50$ до $4,49$ се определя качествен показател добър;
- г) за количествен показател от $4,50$ до $5,49$ се определя качествен показател много добър;
- д) за количествен показател от $5,50$ до $6,00$ се определя качествен показател отличен.

VI. ПРЕПОРЪЧИТЕЛНА ЛИТЕРАТУРА

1. Дронова, Н. Ювелирнѐ изделия. 1996 г.
2. Костов, Р. Скѓпоценни минерали. 2003 г.
3. Селиванкин, С. и колектив. Технология ювелирного производства. 1978 г.
4. Телесов, М. и колектив. Изготовление и ремонт ювелирных изделий. 1986 г.
5. Тойбол, К. Ювелирное дело. 1982 г.

АВТОРСКИ КОЛЕКТИВ:

1. Владимир Енев Буров – старши учител в СУ „Никола Вапцаров“, гр. Пловдив
2. Лили Иванова Стоева-Топузова - старши учител в СУ „Никола Вапцаров“, гр. Пловдив

VIII. ПРИЛОЖЕНИЯ

а) примерен изпитен билет

.....
(пълно наименование на училището/обучаващата институция)

**ДЪРЖАВЕН ИЗПИТ – ЧАСТ ПО ТЕОРИЯ НА ПРОФЕСИЯТА И
СПЕЦИАЛНОСТТА,
ЗА ПРИДОБИВАНЕ НА ВТОРА СТЕПЕН НА ПРОФЕСИОНАЛНА
КВАЛИФИКАЦИЯ**

*по професия код 215030 „Бижутер“
специалност код 2150301 „Бижутерия“*

Изпитен билет №

Изпитна тема:

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
(изписва се точното наименование на темата с кратко описание на учебното съдържание)

Председател на изпитната комисия:
(име, фамилия) (подпис)

Директор/ръководител на обучаващата институция:
(име, фамилия) (подпис)
(печат на училището/обучаващата институция)

б) Примерно индивидуално практическо задание

.....
(пълно наименование на училището/обучаващата институция)

**ДЪРЖАВЕН ИЗПИТ - ЧАСТ ПО ПРАКТИКА НА ПРОФЕСИЯТА И
СПЕЦИАЛНОСТТА,**

**ЗА ПРИДОБИВАНЕ НА ВТОРА СТЕПЕН НА ПРОФЕСИОНАЛНА
КВАЛИФИКАЦИЯ**

по професия код 215030 „Бижутер“

специалност код 2150301 „Бижутерия“

Индивидуално практическо задание №

На ученика/обучавания

(трите имена на ученика/обучавания)

от клас/курс, начална дата на изпита: начален час:

крайна дата на изпита: час на приключване на изпита:

1. Да се

(вписва се темата на практическото задание)

2. Указания (инструкции/изисквания) за изпълнение на практическото задание:

.....
.....
.....
.....

УЧЕНИК/ОБУЧАВАН:

(име, фамилия)

(подпис)

Председател на изпитната комисия:

(име, фамилия)

(подпис)

Директор/ръководител на обучаващата институция:

(име, фамилия) (подпис)

(печат на училището/обучаващата институция)

в) Примерно указание за разработване на писмен тест

- **примерно указание за работа за учениците/курсистите и примерни тестови задачи с еталон за оценяване и ключ на верните отговори**

Указание за работа

Уважаеми ученици/курсисти,

Вие получавате тест, който съдържа ... задачи с различна трудност с максимален брой точки – 100. За всеки Ваш отговор ще получите определен брой точки, показан в долния десен ъгъл след всяка задача.

Целта на теста е да се установи равнището на усвоените от Вас знания и умения, задължителни за усвояване и контрол за придобиване на втора степен на професионална квалификация по професия „.....“, специалност „.....“.

Отбелязването на верния според Вас отговор при задачите с избран отговор е чрез знак X, а за другите типове задачи начина на отговор е описан в задачата.

При отбелязване на отговор, който искате да промените, оградете в кръгче грешното отбелязване и се подпишете пред него.

Някои задачи изискват не само познаване на учебното съдържание, но и логическо мислене, затова четете внимателно условията на задачите преди да посочите някой отговор.

Не отделяйте много време на въпрос, който Ви се струва труден, върнете се на него по-късно, ако Ви остане време.

Тестът е с продължителност астрономически часа.

ЖЕЛАЕМ ВИ УСПЕХ !

- **разработване на тест**

Броят и равнището на тестовите задачи по всеки критерий се определят съобразно равнището, на което трябва да бъде усвоено съответното учебно съдържание, като общият брой задачи по всеки критерий трябва да носи максималния брой точки.

1. Таксономия на Блум – равнища и примерни глаголи

Равнище	Характеристика	Глаголи
I. Знание 0 - 2 точки	Възпроизвеждане и разпознаване на информация за понятия, факти, дефиниции.	дефинира, описва, посочва, изброява, очертава, възпроизвежда, формулира, схематизира
II. Разбиране 0 - 4 точки	Извличане на съществен смисъл от изучаваната материя. Интерпретация и трансформиране на информацията с цел нейното структуриране.	преобразува, различава, обяснява, обобщава, преразказва, решава, дава пример за..., сравнява

Ш. Приложение 0 - 6 точки	Пренос на нови знания и умения при решаване на проблемна или аварийна ситуация. Способност за използване на усвоената информация и формираните умения.	изчислява, демонстрира, открива, модифицира, разработва, свързва, доказва
--	--	---

2. Примерна матрица на писмен тест по изпитна тема № 3

Разработва се от комисията за подготовка и оценяване на изпита - част по теория на професията, като към таблицата за критерии за оценка по всяка тема се разписват графи 3, 4 и 5.

Критерии за оценяване на изпитна тема № 3	Максимален Брой точки	Брой тестови задачи по равнища		
		I	II	III
		Знание 0-2 т.	Разбиране 0-4 т.	Приложение 0-6 т.
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>
1. Познава същността на ажурната техника.	14	3	2	-
2. Описва етапите на изработване на изделия с ажурна техника.	26	3	2	2
3. Обяснява изработването на ключалки тип „патент“.	14	2	1	1
4. Описва фасетирането на бижутерийни камъни.	12	2	2	-
5. Описва свойствата на минерала рубин.	14	3	2	-
6. Описва изискванията за здравословни и безопасни условия на труд при получаване на заготовки и тел чрез пластична деформация.	20	2	1	2
Общ брой задачи:	30	15	10	5
Общ брой точки:	100	30	40	30
<p>При оценка на резултатите от теста максимален брой точки се поставя при отговор, съвпадащ с ключа за оценяване, както следва:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 2 точки за тестовите задачи от равнище „Знание“ • 4 точки за тестовите задачи от равнище „Разбиране“ • 6 точки за тестовите задачи от равнище „Приложение“ 				

3. Препоръчителни тестови въпроси и задачи според типа на отговора:

- **1-ва група: въпроси и задачи със свободен отговор;**
 - Въпроси и задачи за свободно съчинение;
 - Въпроси и задачи за тълкуване;
- **2-ра група: въпроси и задачи за допълване (с полуоткрит отговор);**
 - Въпроси и задачи за допълване на дума, или фраза или елемент от чертеж/схема;

- Въпроси и задачи за заместване;
 - **3-та група: въпроси и задачи с избран отговор**
- Задачи с един или повече верни отговори;
- Въпроси за избор между вярно и грешно

4. Примерни тестови задачи

4.1. Примерна тестова задача от равнище „Знание“

Посочете грешния факт:

- а) Астеризмът е оптичен ефект.
- б) Пресичащите се включения в рубина отразяват светлината.
- в) За да се прояви астеризмът, минералът рубин се фасетира.
- г) Астеризмът се предизвиква от игловидни включения от рутил.

макс. 2 т.

Еталон на верния отговор: в)

Ключ за оценяване:

Отговор !!! в) – 2 точки

При посочени повече от един отговор – 0 точки

Всички останали отговори – 0 точки

4.2. Примерна тестова задача от равнище „Разбиране“

Определете вярното твърдение:

- а) За брилянтния тип фасетиране са характерни правоъгълни стени.
- б) За смарагдовия тип фасетиране са характерни правоъгълни стени, разположени стъпаловидно една спрямо друга.
- в) Степенчатото фасетиране е по-трудно за изпълнение от брилянтното.

макс. 4 т.

Еталон на верния отговор: б)

Ключ за оценяване:

Отговор !!! б) - 4 точки;

При посочени повече от един отговор - 0 точки;

Всички останали отговори - 0 точки;

4.3. Примерна тестова задача от равнище „Приложение“:

Попълнете пропуснатите етапи при изработване на изделие с ажурна техника:

- 1 Очертаване на орнаментите на ажур.
- 2
- 3
- 4 Изпиляване на изрязания ажур.
- 5 Полиране на ажур.

макс. 6 т.

Еталон на верния отговор и ключ за оценяване:

- 1
- 2 **Пробиване отвори на местата за изрязване на ажур. – 3 точки**
- 3 **Изрязване на ажур със златарско трионче. - 3 точки**
- 4
- 5